

O furtună și o profeție

EZLN

1992

Să presupunem că trăiești în nordul, centrul sau vestul acestei țări. Să presupunem că asculți de vechiul slogan al Ministerului Turismului: „Cunoaște întâi Mexicul!“ Să presupunem că ai decis să vizitezi Sud- Estul țării tale și că din Sud-Est ai decis să vizitezi statul Chiapas. Să presupunem că ai condus pînă acolo (să ajungi acolo cu avionul nu e doar scump, e o fantezie: există doar două aeroporturi „civile“ și unul militar). Să presupunem că o iei pe autostrada Transístmica. Să presupunem că ignori barăcile armatei situate la Matías Romero și continui spre Ventosa. Presupunem că nu observi punctul de control al migrației pus de guvern acolo (ca și cum ai părăsi o țară și ai intra în alta). Presupunem că ai decis să o iei la stînga și să te îndrepti spre Chiapas. Cîtiva kilometri mai încolo vei părăsi statul Oaxaca și vei vedea un semn mare pe care scrie „Bine ați venit în Chiapas“. L-ai găsit?

Bun, presupunem că l-ai găsit. Ai intrat acum pe unul dintre cele trei drumuri în Chiapas: drumul în partea de nord a statului, drumul de-a lungul coastei Pacificului și drumul pe care ai intrat sînt cele trei căi pe care poți intra, pe pămînt, în această parte de sud-est a țării. Dar bogăția naturală a statului nu iese doar pe aceste trei drumuri. Chiapas pierde sînge prin multe vene: prin conductele de petrol și gaz, liniile electrice, căile ferate; prin conturi bancare, camioane, vase și avioane; prin căi clandestine și poteci din pădure. Acest pămînt continuă să plătească tribut imperialiștilor: petrol, electricitate, vite, bani, cafea, banane, miere, porumb, cacao, tutun, zahăr, soia, sorg, pepeni, mango, tamarind, avocado și sînge Chiapaneco – toate curg ca urmare a miilor de dinți înfipti în gîtul Sud-Estului mexican. Aceste materii prime, mii de milioane, se scurg în porturile mexicane și în centrele de transporturi pe căi ferate, prin aer sau cu camioane. Iar de aici sînt trimise în diferite părți ale lumii: Statele Unite, Canada, Olanda, Germania, Italia, Japonia – toate avînd aceeași soartă: să hrănească imperialismul. De la începuturi, taxa impusă de capitalism asupra părții de sud-est a acestei țări stoarce din Chiapas sînge și țărînă.

Cîteva afaceri, dintre care una e statul mexican, iau toată bogăția din Chiapas și lasă în schimb semnul lor mortal și pestilent: în 1989, aceste afaceri au luat 1.222.669.000.000 de pesos (aproximativ 407.556.000 USD) din Chiapas, lăsînd în urma lor doar 616.340.000.000 de pesos (aproximativ 205.446.000 USD) în credit și lucrări publice.¹ Mai mult de 600 de miliarde de pesos au intrat în burta bestiei.

În Chiapas, compania guvernamentală de petrol Pemex are 86 de dinți înfipti în municipiile Estación Juárez, Reforma, Ostuacán, Pichucalco și Ocosingo. În fiecare zi sug 92.000 de barili de petrol și 517 miliarde de metri cubi de gaz. Ei iau petrolul și gazul și, în schimb, lasă în urmă semnul capitalismului: distrugerea ecologică, jefuirea agriculturii, hiperinflația, alcoolismul, prostituția și sărăcia. Bestia nu e încă satisfăcută și își întinde tentaculele spre jungla din Lacandon: opt depozite de petrol urmează să fie explorate. Calea spre ele e deschisă cu macetele de niște campesinos care sînt lăsați fără pămînt de bestia insașiabilă. Copacii cad, iar dinamita explodează pe pămîntul unde țărănilor nu li se permite să taie copaci pentru a cultiva pămîntul. Fiecare copac doborît îi costă o amendă care e de zece ori salariul minim, plus o trimitere la pușcărie. Săracii nu pot tăia copacii, dar bestia petrolului poate, o bestie ce cade pe zi de zi tot mai mult în mîini străine. Țărăanii taie copacii ca să supraviețuiască, bestia îi taie pentru a jefui.

Din Chiapas se scurge și cafeaua. 35% din cafeaua produsă în Mexic vine din această zonă. Industria angajează 87.000 de oameni. 47% din cafea e pentru consumul intern, iar 53% e exportată, în special în Statele Unite și Europa. Mai mult de 100.000 de tone de cafea sînt luate din acest stat pentru a îngrășa conturile bestiei: în 1988, un kilogram de cafea pergamino se vindea afară cu 8000 de pesos. Producătorii chiapaneros erau plătiți cu 2500 de pesos sau mai puțin.

După cafea, al doilea jaf sînt vitele. Trei milioane de capete de vite așteaptă ca intermediarii și un mic grup de afaceriști să le ia și să le ducă pentru a umple frigiderele din Arriaga, Villahermosa și Mexico City. Vitele sînt vîndute cu 400 de pesos kilogramul de fermierii săraci, dar sînt revîndute de intermediari și oamenii de afaceri la prețuri de pînă la zece ori mai mari.

Tributul pretins de capitalism statului Chiapas nu are un echivalent istoric. 55% din energia hidroelectrică a țării vine din această regiune, împreună cu 20% din electricitatea totală a Mexicului. Cu toate

---

¹ La valoarea de atunci a dolarului nord- american. (N. tr.)

acestea, doar o treime din casele din Chiapas au electricitate. Unde se duc cei 12.907 gigawați produși anual de centralele hidroelectrice din Chiapas?

În ciuda tendinței actuale de conștientizare ecologică, jaful lemnului continuă în pădurile din Chiapas. Între 1981 și 1989, 2.444.777 metri cubi de lemn prețios, conifere și copaci tropicali au fost duși din Chiapas în Mexico City, Puebla, Veracruz și Quintana Roo. În 1988, exporturile de lemn au produs venituri de 23.900.000.000 de pesos, mai mult cu 6000% decât în 1980.

Mierea care e produsă de cele 79.000 de stupării din Chiapas merge în întregime în Statele Unite și pe piețele europene. Cele 2.756 de tone de miere produse anual în zona rurală Chiapaneco sînt convertite în dolari pe care oamenii din Chiapas nu îi vor vedea niciodată.

Din porumbul produs în Chiapas, mai mult de jumătate merge pe piața internă. Chiapas e unul dintre cei mai mari producători de porumb din țară. Sorgul crescut în Chiapas merge în Tabasco. 90% din tamarind merge în Mexico City și în alte state. Două treimi din avocado e vîndut în afara statului. 69% din cacao merge pe piața națională, iar 31% este exportată în Statele Unite, Olanda, Japonia și Italia. Majoritatea bananelor produse sînt exportate.

Ce lasă bestia în urma sa, în schimbul tuturor celor pe care le ia?

Chiapas are o suprafață totală de 75.634,4 kilometri pătrați, circa 7,5 milioane de hectare. Este al optulea stat ca mărime din Mexic și e împărțit în 111 municipii. Pentru a ajuta jafului, e organizat în nouă regiuni economice. 40% din varietățile de plante ale țării, 36% din speciile de mamifere, 34% din reptile și amfibieni, 66% din speciile de păsări, 20% din peștii de apă dulce și 80% din fluturi se află în Chiapas. 9,7% din totalul căderilor de ploaie ale țării cad în Chiapas. Dar bogăția sa cea mai mare sînt cei 3,5 milioane de oameni, dintre care două treimi locuiesc și mor în comunități rurale. Jumătate din ei nu au apă potabilă, iar două treimi nu au servicii de canalizare. 90% din populație plătește impozite mici sau nu plătește deloc.

Comunicațiile din Chiapas sînt o glumă grotescă pentru un stat care produce petrol, electricitate, cafea, lemne și vite pentru bestia flămîndă. Doar două treimi din capitalele municipale au drumuri pavate. 12.000 de comunități nu au alt mijloc de transport și comunicare decât cărările montane. Din timpurile lui Porfirio Díaz², căile ferate au fost puse în slujba capitalismului mai mult decât a oamenilor. Călea ferată ce merge de-a lungul coastei (există doar două căi: cealaltă traversează nordul statului) a fost construită la începutul secolului, iar greutatea sa e limitată de vechile poduri care traversează canioanele Sud-Estului. Unicul port din Chiapas, Puerto Madero, este doar o cale în plus prin care bestia extrage resurse.

Iar educația? Cea mai proastă din țară. La nivelul primar, 72% dintre copii nu termină clasa întâi. Mai mult de jumătate din școli oferă doar trei clase, iar jumătate din școli au doar un învățător pentru toate materiile. Există statistici, deși sînt ținute în secret, care arată că mulți copii indigeni sînt forțați să abandoneze școala din cauza greutăților familiilor lor, care trebuie să îi încorporeze în sistemul exploatarei. În orice comunitate indigenă se pot vedea copii care cară porumb sau lemne ori care spală hainele în timpul orelor de școală. În 1989, dintre cele 16.058 de săli de clasă, doar 96 erau în zone indigene.

Iar industria? Uite, 40% din „industria“ din Chiapas constă în fabrici de nixtamal³ și fabrici de cherestea pentru mobilă. Marile companii (de petrol și electricitate), care constituie 0,2% din toată industria, aparțin guvernului mexican (iar în curînd străinilor). Industria mijlocie, care e 0,4% din totalul industriei, constă în rafinării de zahăr și fabrici de procesare a peștelui, fructelor de mare, făinii, laptelui și cafelei. În statul Chiapas, 94,8% din industria regiunii e microindustrie.

Starea sănătății oamenilor din Chiapas e un indicator clar al efectului capitalismului: 1,5 milioane de oameni nu au acces la niciun serviciu medical. Există 0,2 clinici la fiecare 1000 de locuitori, adică o cincime din media națională. Există 0,3 paturi de spital pentru fiecare 1000 de locuitori, adică o treime

---

² Porfirio Díaz a fost dictator al Mexicului între 1876 și 1911, în perioada integrării Mexicului în economia mondială dominată de Statele Unite ale Americii. (N. tr.)

³ Un tip de tortilla. (N. tr.)

din media din restul Mexicului. Există o sală de operații la 100.000 de locuitori, la jumătate din media națională. Există 0,5 doctori și 0,4 infirmiere la 1000 de oameni, jumătate din media națională.

Sănătatea și alimentarea merg mână în mână cu sărăcia. 54% din populația din Chiapas suferă de malnutriție, iar în podișuri și păduri procentajul ajunge la 80%. Dieta medie a unui campesino constă din cafea, porumb, tortilla și fasole.

Asta e ceea ce capitalismul lasă ca plată pentru tot ceea ce extrage.

Această parte a teritoriului mexican, care s-a anexat de bunăvoie la tînăra republică independentă în 1824, a devenit o parte a geografiei naționale atunci cînd boomul petrolului a reamintit țării că exista și Sud-Estul (82% din centralele petrochimice ale Pemex se află în Sud-Est; în 1990, două treimi din investițiile publice în Sud-Est erau în energie). Experiența de exploatare a Chiapasului e veche de secole. În trecut, lemnele, fructele, animalele și oamenii au fost duși în metropolă prin vinele exploatării, la fel ca astăzi. Precum republicile bananiere, dar la apogeul neoliberalismului și al „revoluțiilor libertariene“, Sud-Estul continuă să exporte materii prime, așa cum a făcut-o 500 de ani. Și continuă să importe principalul produs al capitalismului: moartea și mizeria.

Un milion de indigeni trăiesc pe aceste pămînturi și împărtășesc același coșmar dezorientat cu populația de mestizos și ladinos: unica lor opțiune, după cinci secole de la „întîlnirea celor două lumi“, e să moară de sărăcie sau din cauza represiunii. Programele de optimizare a sărăciei, un pic de democrație socială pe care o aruncă ici și colo statul mexican, și care sub regimul lui Salinas de Gortari se numește PRONASOL⁴, sînt o glumă ce provoacă lacrimi cu sînge celor care trăiesc sub ploaie și soare.

Bine ați venit! Ați ajuns în cel mai sărac stat al țării: Chiapas.

Să presupunem că mergi către Ocosocoautla și de aici la Tuxtla Gutiérrez, capitala statului. Nu stai mult aici. Tuxtla Gutiérrez e doar un mare depozit unde se țin produse din celelalte părți ale statului. Aici poți găsi o parte din bogăția care va fi trimisă în locurile decise de capitaliști. Nu stai mult; tocmai ai atins buzele bestiei sălbatice. Continui către Chiapas de Corzo fără să observi fabrica Nestlé de acolo, apoi urci în munți. Ce vezi acolo? Un lucru e clar: ai intrat într-o altă lume, o lume indigenă. O altă lume, dar aceeași cu cea în care trăiesc milioanele de oameni din toată țara.

300.000 de tzeltales, 300.000 tzotziles, 120.000 de choles, 90.000 de zoques și 70.000 de tojolabales locuiesc în această lume indigenă. Guvernul suprem recunoaște că doar o jumătate din acest milion de oameni sînt alfabetizați.

Continui pe drumul de munte și ajungi în regiunea de podiș Chiapas. Aici, acum mai mult de 500 de ani, indigenii erau majoritari, stăpîni și proprietari ai pămîntului și apei. Acum sînt doar majoritatea săracă a populației. Conduci mai departe pînă ajungi la San Cristóbal de las Casas, care fusese acum 100 de ani capitala statului (neînțelegeri în interiorul burgheziei au privat-o de onoarea dubioasă de a fi capitala celui mai sărac stat din Mexic). Nu, nu rămii mult. Dacă Tuxtla Gutiérrez e un depozit mare, San Cristóbal e o piață mare. Din toate rutele lor diferite, indigeni tzotziles, tzeltales, choles, tojolabales și zoques plătesc tribut capitalismului. Fiecare aduce ceva diferit: lemne, cafea, textile, artizanat, fructe, legume, porumb. Fiecare aduce ceva: boli, ignoranță, zeflemea și moarte. Aceasta e cea mai săracă regiune a celui mai sărac stat al țării. Bine ați venit în San Cristóbal de las Casas, un „oraș colonial“ conform cărților de istorie, deși majoritatea populației e indigenă. Bine ați venit la piața imensă PRONASOL. Aici poți să cumperi și să vinzi orice, cu excepția demnității indigene. Aici totul e scump, mai puțin moartea. Dar nu sta prea mult: continuă pe același drum, mîndrul rezultat al infrastructurii turistice. În 1988 erau 6.270 de camere de hotel, 139 de restaurante și 42 de agenții de turism în acest stat. În acest an, 1.058.098 de turiști au vizitat Chiapas, lăsînd 250 de milioane de pesos în mîinile proprietarilor de restaurante și hoteluri.

Ai socotit? Da, ai dreptate: există 7 camere de hotel pentru fiecare o mie de turiști și 0,3 paturi de spital pentru fiecare cetățean chiapaneco. Dar lasă calculele și condu mai departe, observînd cei trei polițiști cu beretă care aleargă la marginea drumului. Treci de postul Securității Publice și continui,

---

⁴ PRONASOL (Programa Nacional de So-lidaridad) a fost un program de ajutoare (nu dezvoltare) al guvernului Salinas, si-milar programului de eradicare a sărăciei al Băncii Mondiale; a funcționat din 1988 pînă în 1994. (N. tr.)

pe lângă hoteluri, restaurante, mari magazine, pînă la ieșirea către Comitán. Lăsînd San Cristóbal în urmă, vei vedea faimoasele peșteri San Cristóbal, înconjurate de păduri de foioase. Vezi semnul? Nu, nu ai înțeles greșit – acest parc natural e administrat de armată! Fără să-ți abandonezi nedumerirea, continuă drumul... Le vezi? Clădiri moderne, case frumoase, drumuri pavate... Să fie asta o universitate? Case pentru muncitori? Nu, uită-te mai atent la semnul de lângă tunuri, pe el scrie: „Cartierul General al Zonei Militare nr. 31“. Cu această imagine verzuie ca măslina încă în minte, condu pînă la intersecție. Acolo decizi să nu mergi către Comitán, pentru a evita durerea de a vedea, pe un deal numit „Străinul“, personal militar din Statele Unite care operează radarul și îi învață pe partenerii lor mexicani. Decizi că e mai bine să mergi la Ocosingo, fiindcă ecologia și tot nonsensul acela sînt la modă. Uită-te la copaci, respiră adînc... Te simți mai bine? Da? Atunci uită-te cu atenție

la stînga, fiindcă dacă nu faci asta, atunci vei vedea șapte kilometri mai încolo o altă construcție magnifică, ce poartă nobilul simbol SOLIDARITATE pe fațadă. Nu te uita. Ți-am zis doar, uită-te în cealaltă parte.

Nu observi că această nouă clădire este... o închisoare (gurile rele spun că e un beneficiu oferit de PRONASOL; acum țărani nu mai trebuie să se ducă pînă la Cerro Hueco, închisoarea din capitala statului). Nu, frate, nu pune la inimă, ce-i mai rău e mereu ascuns: sărăcia excesivă descurajează turismul. Continuă, în jos către Huixtán, în sus la Oxchuc, uită-te la cascada frumoasă unde începe riul Jataté, ale cărui ape traversează jungla Lacandon. Treci de Cuxulja și, în loc să urmezi ocolul către Altamirano, condu pînă ajungi la Ocosingo: „Ușa către jungla Lacandon“.

Bun, stai aici o vreme. Fă o tură prin oraș... Principalele puncte de interes? Cele două mari clădiri de la intrarea în oraș sînt bordeluri; lângă ele e o închisoare; următoarea clădire e o biserică, apoi o fabrică de procesare a cărnii de vită, apoi o cazarmă; dincolo de tribunal – clădirea administrativă, iar acolo e Pemex. În rest sînt mici căsuțe adunate una peste alta, care se clatină atunci cînd trec uriașele camioane Pemex și camionetele proprietarilor de ferme.

Cum arată? Ca un mare domeniu latifundiar din vremea lui Porfirio? Dar asta s-a sfîrșit acum 75 de ani! Nu, nu o lua pe drumul către San Quintín, pe lângă rezervația Montes Azules. Nu merge acolo unde se intersectează râurile Jataté și Perlas, nu coborî acolo, nu urma drumul de opt ore ce durează trei zile, nu te duce la San Martín pentru a vedea că e o comunitate foarte mică și săracă și nu te apropia de grajdul acela în ruină. Ce e? Uneori biserică, alteori școală sau loc de întîlnire. Acum e școală. E ora 11 dimineața. Nu, nu te apropia, nu te uita înăuntru, nu te uita la cele patru grupe de copii cu păduchi și tenii, pe jumătate goi, nu te uita la cei patru învățători indigeni care lucrează pentru un salariu mizerabil, pe care îl încasează după ce merg trei zile pe jos. Și nu observa că unica diviziune între clase e un mic coridor. Pînă la ce clasă se predă aici? A treia. Nu, nu te uita la afișe, care sînt unicul lucru trimis de guvern acestor copii. Nu te uita la ele: sînt afișe despre prevenția SIDA.

Mai bine continuă, să ne întoarcem pe drumul pavat. Da, știu că e în stare proastă. Să ieșim din Ocosingo – continuă să admiri peisajul... Proprietarii? Da, proprietari de ferme. Ce se produce? Vite, cafea, porumb... Ai văzut Institutul Național Indigen? Da, cel de la marginea orașului. Ai văzut camionetele? Țărani indigeni le primesc pe credit. Funcționează doar cu gaz fără plumb, fiindcă e mai bine așa pentru mediu. Nu există gaz fără plumb în Ocosingo? Bun, asta nu e mare lucru. Da, ai dreptate, guvernul e preocupat de țărani. Sigur că gurile rele spun că în acești munți sînt gherile, iar ajutorul financiar al guvernului încearcă să cumpere loialitatea indigenilor, însă astea sînt zvonuri; ele doar încearcă să submineze PRONASOL. Ce? Comitetul de Apărare al Cetățenilor? A, da! E un grup de șefi sindical corupți, comercianți și fermieri „eroici“, care organizează mici gărzi pentru a amenința oamenii. Nu, ți-am spus deja că s-a terminat cu marile latifundii din vremea lui Porfirio acum 75 de ani. Mai bine să mergem mai departe... Virează stînga la următoarea intersecție. Nu, nu te duce către Palenque. Hai să mergem la Chilón... E frumos, nu? Da.

Yajalón... e foarte modern, are chiar și o stație de benzină... Uite, este o bancă, clădirea municipală, tribunalul, acolo armata... Arată ca o altă hacienda? Du-te și uită-te; astfel nu vei vedea celelalte clădiri moderne, mari, de la marginea orașului, pe drumul către Tila și Sabanilla, cu frumoasele lor semne SOLIDARITATE, nu vei vedea că fac parte... dintr-o închisoare.

Bun, am ajuns la intersecție. Acum către Ocosingo sau Palenque? Ești sigur? Bine, hai să mergem. Da, peisajul e frumos. Alea sînt ferme? Da, așa e: produc vite, cafea, lemne. Uite, am ajuns deja la Palenque. Dăm o tură prin oraș? OK. Acestea sînt hoteluri, restaurante, clădirea municipală, tribunalul, acolo cazarma, iar dincolo... Ce? Nu, știu deja ce îmi vei spune... Nu o spune... Ești obosit? Bine, ne oprim puțin. Nu vrei să vezi piramidele? Nu? Bine. Xi'Nich? Ah... e un marș al indigenilor. Da, merg la Mexico City. Cît de departe? O mie, o sută și șase kilometri. Rezultatele? Guvernul primește petițiile lor. Da, asta e tot. Mai ești obosit? Mai vrei? Așteaptă... la Bonampak? Drumul e foarte rău. Bine, hai să mergem. Da, e drumul panoramic... Aceasta e rezervația federală militară, cealaltă aparține forțelor marine, iar asta aparține departamentului guvernamental... Dacă e mereu la fel pe aici? Nu, uneori mai e și cîte un marș de protest al țăranilor. Obosit? Vrei să te întorci? Bine. Alte locuri? Locuri diferite? În ce țară? Mexic? Vei vedea același lucru. Culorile se vor schimba, limbile, peisajul, numele, dar oamenii, exploatarea, sărăcia și moartea sînt aceleași. Uită-te îndeaproape la fiecare stat din republică. Bine, noroc... Și dacă ai nevoie de un ghid turistic, dă-mi de știre. Sînt la dispoziția ta. Ah! Încă un lucru. Nu va fi mereu așa. Un alt Mexic? Nu, același... Vorbesc de altceva, despre alte vînturi care încep să sufle.

[...] Nu mai e niciun motiv de luptă. Socialismul a murit. Trăiască reforma, conformismul, lumea modernă,

capitalismul și toate cruzimile asociate cu acestea! Lorzii feudali și viceregele dansează și zîmbesc euforic în palatele lor. Bucuria lor îi tulbură pe cei cîțiva gînditori liberi din zonă. Dar nici ei nu pot înțelege. Nu au nicio speranță. E adevărat că trebuie să lupti, însă raportul de forțe nu ți-e favorabil. Acum nu e momentul. Trebuie să mai așteptăm, poate cîțiva ani. Și trebuie să ne păzim de aventurieri. Trebuie să avem grijă ca nimic să nu se întîmple în orașe sau la țară, ca totul să continue ca întotdeauna. Socialismul a murit. Trăiască capitalismul! Asta se proclamă la radio, în ziare și la televiziune. E mesajul repetat și de niște foști socialiști, care acum s-au schimbat în mod miraculos.

Dar nu toți cei care aud vocile lipsei de speranță și ale conformismului se lasă pradă disperării. Există milioane de oameni care își continuă traiul fără a auzi vocile celor puternici și indiferenți. Ei nu pot auzi; i-au asurzit țipetele și sîngele, urletele de moarte și sărăcie din urechile lor. Dar cînd apare un moment de odihnă, ei aud o altă voce. Ei nu aud vocea care vine de sus, ci o voce adusă de un vînt ce suflă de jos, o voce născută în inima indigenă a munților. Această voce le vorbește despre justiție și libertate, despre socialism și speranță... unica speranță care există pe lume. Cel mai bătrîn dintre bătrînii comunităților indigene spune că a fost odată un om numit Zapata care s-a ridicat cu oamenii săi și au strigat: „Pămînt și Libertate!“ Acești bătrîni campesinos spun că Zapata nu a murit, că trebuie să se întoarcă. Bătrînii campesinos mai spun că vîntul și ploaia și soarele le spun cînd să are pămîntul, cînd să planteze și cînd să recolteze. Ei spun că și speranța e plantată și recoltată. Mai spun că vîntul și ploaia și soarele spun acum ceva diferit: cu atîta sărăcie, a venit timpul de a recolta rebeliune în locul morții. Asta e ceea ce spun bătrînii campesinos. Cei puternici nu îi aud; nu pot să îi audă, sînt asurzii de brutalitatea imperiului care urlă în urechile lor. „Zapata“, insistă vîntul, vîntul de jos, vîntul nostru. [...]

FURTUNA

Se va naște din ciocnirea a două vînturi, va veni la timpul său, cărbunii din cuptorul istoriei s-au adunat și sînt gata să ardă. Astăzi vîntul de sus conduce, însă cel de jos vine, furtuna se iscă... așa va fi...

PROFEȚIA

Cînd furtuna se liniștește, cînd ploaia și focul lasă în pace pămîntul din nou, lumea nu va mai fi lumea, ci ceva mai bun.

August 1992, Subcomandante Insurgente Marcos, jungla Lacandon

Biblioteca Anarhistă

EZLN
O furtună și o profecție
1992

Din IDEA artă+societate nr. 54

ro.theanarchistlibrary.org